

ORGANIZACIJŲ (ĮMONIŲ) SOCIALINĖ ATSAKOMYBĖ

Aurelija Žėkienė

TURINYS

1. Socialinės atsakomybės **standartai** ir **metodai**.
2. Naujas **SA8000** standartas.
3. Pasaulinė atskaitingumo iniciatyva (**GRI**).
4. Jungtinių Tautų pasaulinis susitarimas (**GC**).
5. Socialinės atsakomybės rekomendacijų standartas **ISO 26000:2010**.
6. Lietuvos atsakingo verslo asociacija – **LAVA**.

ES komunikatas

Atnaujinta „2011 – 2014 m. ES įmonių socialinės atsakomybės strategija“:

Kam reikalinga SA:

- ✓ Užtikrinti kuo didesnę bendrą naudą savininkams ir / arba akcininkams, kitoms suinteresuotoms šalims ir visuomenei;
- ✓ Pastebėti galimą neigiamą įmonės poveikį, užkirsti jam kelią ir / arba jį sušvelninti.

SOCIALIAI ATSAKINGOS VEIKLOS STANDARTIZAVIMAS

PASAULYJE VYRAUJANTYS SISTEMINIAI POŽIŪRIAI Į SOCIALINĘ ATSAKOMYBĘ IR SUSIJUSIUS ASPEKTUS

THE GLOBAL
COMPACT

Global
Reporting
InitiativeTM

Ir kiti...

SOCIALINĖS ATSAKOMYBĖS METODAI IR STANDARTAI

- Jungtinių Tautų pasaulinis susitarimas (**JTVP**).
- Pasaulinė atskaitingumo iniciatyva (**GRI**).
- Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (**OECD**) gairės.
- Atskaitomybės **AA1000** standartai.
- Socialinės atsakomybės rekomendacijų standartas **ISO 26000:2010**.
- Socialinės atsakomybės standartas **SA8000**.
- Aplinkosaugos standartas **ISO 14001:2004**.
- Europos Sąjungos aplinkosaugos vadybos ir audito sistema (**EMAS**).
- Darbuotojų saugos ir sveikatos **OHSAS 18001:2007** standartas ir kt.

SOCIALINĖS ATSKAITOMYBĖS SA8000 STANDARTAS

Socialinės atskaitomybės SA8000 standartas – sertifikuotinas standartas, nesunkiai įgyvendinamas, *jei* laikomasi nacionalinių ir tarptautinių teisės aktų.

Standarte pateikiami *reikalavimai etiškos darbdavystės praktikai*, remiantis Tarptautinėmis darbo organizacijos konvencijomis, Pasauline žmogaus teisių deklaracija, JT konvencijomis ir tarptautiniais susitarimais.

SOCIALINĖS ATSKAITOMYBĖS SA8000 STANDARTAS

Standarte pateikiami **reikalavimai etiškos darbdavystės praktikai**, remiantis JT žmogaus teisių deklaracija, Tarptautinėmis darbo organizacijos konvencijomis, Pasauline žmogaus teisių deklaracija, JT konvencijomis ir tarptautiniais susitarimais.

Reikalavimų **sritys**:

1. Vaikų darbas;
2. Priverstinis arba privalomasis darbas;
3. Sauga ir sveikata;
4. Asociacijų laisvė;
5. Diskriminacija;
6. Drausminė procedūra;
7. Darbo valandos;
8. Kompensacija;
9. Vadovybė (vadybos sistema).

<http://www.sa-intl.org>

NAUJAS SA8000:2014 STANDARTAS (I)

- ❖ 4-asis standarto leidimas;
- ❖ Pasikeitimai terminuose, naujų terminų įtraukimas:
 - ✓ „Shall“ – Reikalavimas;
 - ✓ „May“ – Leidimas (neprivaloma);
 - ✓ „Living wage“ – Pragyvenimo lygis;
 - ✓ „Non-conformance“ - Neatitiktis;
 - ✓ „Private employment agency“ – Privati įdarbinimo agentūra;
- ❖ Naujų punktų įtraukimas įvadinėje standarto skiltyje:
 - ✓ „Management system“ – Vadybos sistema;
 - ✓ „Intent and scope“ – Tikslas ir taikymo sritis;
- ❖ Naujų punktų įtraukimas reikalavimų skiltyse;

NAUJAS SA8000:2014 STANDARTAS (II)

Naujų punktų įtraukimas reikalavimų skiltyse

- ❖ **2. Priverstinis arba privalomasis darbas:**
 - ✓ Organizacija privalo užtikrinti, jog darbuotojas nepatirtų jokių įdarbinimo išlaidų bei mokesčių.
- ❖ **3. Sveikata ir sauga:**
 - ✓ Sveikatos ir saugos komiteto sukūrimas.

NAUJAS SA8000:2014 STANDARTAS (III)

Naujų punktų įtraukimas reikalavimų skiltyse

SA8000:2008:

9. Vadovybės kriterijai (vadybos sistemos):

- Politika;
- Vadovybės atstovas;
- SA8000 darbuotojų atstovas;
- Valdymo vertinimas (apžvalga);
- Planavimas ir įgyvendinimas;
- Tiekėjų, subrangovų ir sub-tiekejų kontrolė;
- Problemų sprendimas ir korekciniai veiksniai;
- Išorinė komunikacija ir suinteresuotųjų šalių įtraukimas;
- Susisiekimas patvirtinimui;
- Įrašai.

SA8000:2014:

9. Vadovybės kriterijai (vadybos sistemos):

- Politika, procedūros ir įrašai;
- Socialinės veiklos komanda;
- Rizikų identifikavimas ir įvertinimas;
- Monitoringas;
- Vidinis įtraukimas ir komunikacija;
- Skundų valdymas, sprendimų priėmimas;
- Išorinis patikrinimas ir suinteresuotųjų šalių įtraukimas;
- Korekciniai ir prevenciniai veiksniai;
- Mokymai ir gebėjimų stiprinimas;
- Tiekėjų ir rangovų valdymas.

Jungtinių Tautų Pasaulinis susitarimas (I)

10 Pasaulinio susitarimo principų:

Žmogaus teisės

1 principas: Siekiama, kad verslo organizacijos remtų ir gerbtų tarptautinę žmogaus teisių apsaugą savo įtakos sferoje; ir

2 principas: Užtikrintų, kad jos pačios neprisidėtų prie žmogaus teisių pažeidimų

Darbuotojų teisės

3 principas: Siekiama, kad verslo organizacijos remtų asociacijų laisvę ir pripažintų teisę į veiksmingas bendras derybas;

4 principas: Siekiama panaikinti bet kokį privalomąjį ar priverstinį darbą;

5 principas: Siekiama panaikinti vaikų darbą; ir

6 principas: Siekiama panaikinti diskriminaciją, susijusią su įdarbinimu ir profesija.

Jungtinių Tautų Pasaulinis susitarimas (II)

Aplinkos apsauga

7 principas: Siekiama, kad verslo organizacijos remtų prevencines programas, užtikrinančias aplinkos apsaugą;

8 principas: Imtųsi iniciatyvų aplinkosauginei atsakomybei didinti; ir

9 principas: Skatintų aplinkai palankių technologijų vystymąsi ir paplitimą

Kova su korupcija

10 principas: Verslo organizacijos turi kovoti prieš visas korupcijos formas (tame tarpe papirkinėjimą ir kyšininkavimą).

www.unglobalcompact.org

THE GLOBAL
COMPACT

KAS motyvuoja?

- Reputacija;
- Etiniai veiksniai;
- Prekės ženklo vertė;
- Ekonominiai veiksniai.

„Pasaulinio susitarimo“ narės

2014 m.
sausis

LT 83

LV 11

EST 6

2014 m.
birželis

LT 78

LV 10

EST 6

PASAULINĖ ATSKAITINGUMO INICIATYVA (GRI)

- ❖ Jungtinės Tautos 1997 m. inicijuoja (angl. *Global Reporting Initiative*, GRI) atsiradimą.
- ❖ 2000 m. pagal šį metodą buvo parengtos pirmosios 50 ataskaitų. 2010 m. – 4000, o 2013 m. (birželio mėn.) – 11 946.

PASAULINĖ ATSKAITINGUMO INICIATYVA (I)

Ši iniciatyva skatina organizacijas *įgyvendinti darnaus vystymosi principus* ir *vykdyti veiklos atskaitomybę*. Darnus vystymasis organizacijoje įgyvendinamas ir atsiskaitomas šiais aspektais:

- 1. Ekonominis aspektas** – organizacijos ekonominis poveikis suinteresuotosiems šalims, regiono, nacionalinei ir pasaulinei ekonomikai;
- 2. Aplinkosauginis aspektas** – organizacijos poveikis aplinkai, naudojami ištekliai, pašaliniai veiklos rezultatai, aplinkosauginių reikalavimų laikymasis ir su tai susiję išlaidos.
- 3. Socialinis aspektas** – darbo praktika organizacijoje, darbuotojų teisės, visuomenė ir produktų atskaitomybė.

Taip pat **bendrinė informacija** apie organizaciją: darnaus vystymosi strategija, bendras organizacijos apibūdinimas, reikšmingi aspektai, suinteresuotųjų šalių įtraukimas, organizacijos valdymas, etika ir sąžiningumas.

www.globalreporting.org

KODĖL GRI?

- ❖ Pateikti duomenys leidžia matuoti gaunamą naudą, sukuriamą dėl darnaus vystymosi principų taikymo organizacijoje bei kuria įmonei pridėtinę vertę.
- ❖ GRI metodas padeda įvertinti ilgalaikę riziką ir tampa vis svarbesniu įrankiu rengiant ilgalaikes įmonių strategijas.
- ❖ 150 rodiklių atspindi įvairių sričių svarbiausius ir visuotinai pripažintus globalius tarptautinius standartus, kurie prisideda prie įmonių ir organizacijų atsakingesnės veiklos.
- 23 šalyse vyriausybės ir rinkos institucijos nurodo arba rekomenduoja naudoti GRI gaires savo politikose ir reglamentavimo priemonėse.
- ES direktyvos (kuri taip pat referuoja į GRI) įvedimas signalizuoja apie pozityvią metodikos įtaką ir poreikį standartizuoti ĮSA atskaitingumą globaliai.

GRI – OFICIALUS STANDARTAS

2013 m. pristatytos „G4“ gairės – patogesnės paprastesnės, aiškesnės.

2013.05 GRI tapo oficialiu JT „Pasaulinio susitarimo“ standartu ir yra rekomenduojamas naudoti visiems susitarimo nariams, kaip pažangos ataskaitų rengimo priemonė.

GRI metodologija parengta remiantis suinteresuotųjų šalių įtraukimo principu, jos rengime ir tobulinime dalyvauja pripažinti atitinkamų sričių ekspertai iš viso pasaulio.

KAM REIKALINGI RODIKLIAI?

- ❖ Įmonių socialiai atsakingos veiklos rodiklius ir kuriamą vertę (ekonominį naudingumą) siekiama įvairiai apskaičiuoti, įvertinti, palyginti.
- ❖ Problema: skirtingose šalyse egzistuoja daug skirtingų matavimo instrumentų, o vieningo privalomo – nėra, tik rekomendaciniai, patariamieji.
- ❖ Atsižvelgiant į vieningas informacijos teikimo galimybes siekiama, kad įmonių ataskaitų rengimo principai būtų plėtojami viena kryptimi.

GRI METODIKA

- ❖ Tai įmonės veiksmingumo, vykdam socialiai atsakingą veiklą, atskleidimas.
- ❖ GRI rodikliai atspindi įvairių sričių svarbiausius visuotinai pripažintus tarptautinius standartus, kurie prisideda prie atsakingesnės įmonių veiklos.
- ❖ GRI rodiklių metodikos kūrime ir tobulinime dalyvauja pripažinti atitinkamų sričių ekspertai iš viso pasaulio.

KAS TAI GERA ĮSA ATASKAITA?

- Ataskaita - ne tikslas, o priemonė organizacijai keistis;
- Vieninga metodika ir aiški rodiklių struktūra padeda ir organizacijai, ir skaitytojui vertinti įmonės veiksmingumą;
- Ataskaita integruoja finansinius ir nefinansinius atskleidimus;
- Suinteresuotosios šalys įtraukiamos į ataskaitos rengimo procesą;
- Ataskaitoje pateikiami reikšmingi įmonės aspektai.

GRI ATASKAITOS TURINYS

Turinio principai :

1. Suinteresuotųjų šalių įtraukimas (angl. Stakeholder inclusiveness);
2. Darnaus vystymosi kontekstas (angl. Sustainability context);
3. Reikšmingumas (angl. Materiality);
4. Išbaigtumas (angl. Completeness).

ATASKAITOS KOKYBĖS UŽTIKRINIMO PRINCIPAI

1. Subalansuotumas (angl. Balance);
2. Palyginamumas (angl. Comparability);
3. Tikslumas (angl. Accuracy);
4. Savalaikiškumas (angl. Timeliness);
5. Aiškumas (angl. Clarity);
6. Patikimumas (angl. Reliability).

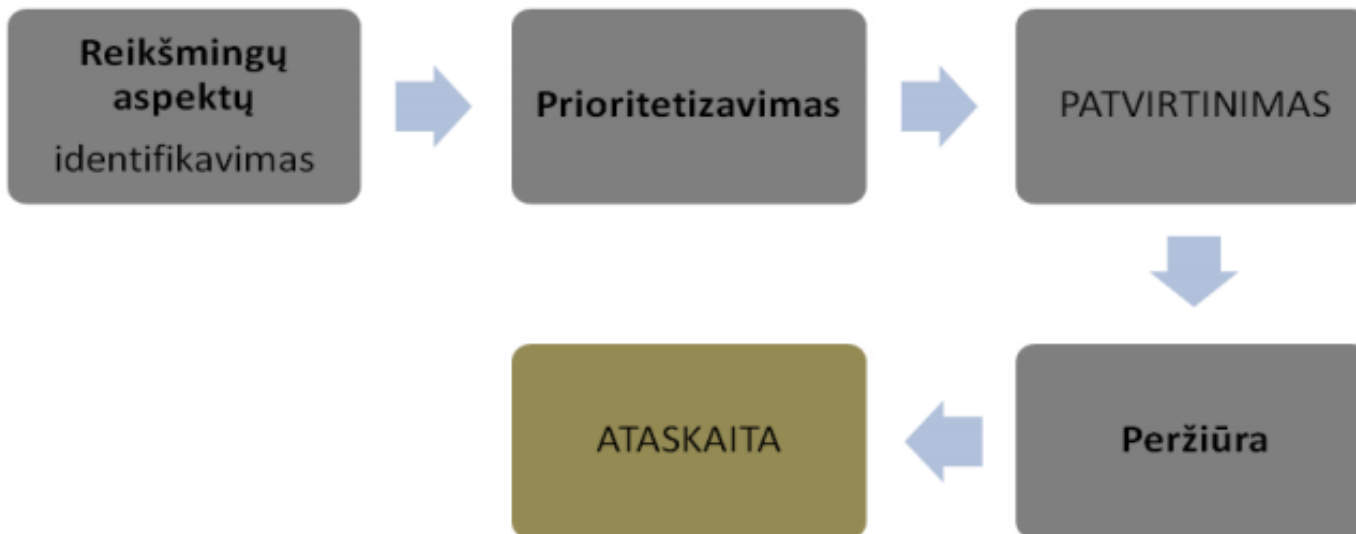
SVARBU!

Vienas pagrindinių dalykų rengiant ataskaitą – nustatyti reikšmingus įmonės veiklos aspektus, t. y. tuos aspektus, kurie atspindi svarbiausius organizacijos ekonominius, aplinkos ir socialinius poveikius ar turi esminį poveikį suinteresuotųjų šalių sprendimams ir vertinimams.

ETAPAI

Ataskaitos turinio, kokybės ir ribų nustatymas

Rengiant GRI ataskaitą svarbūs šie etapai:

SOCIALINĖS ATSAKOMYBĖS REKOMENDACIJŲ STANDARTAS ISO 26000:2010

Rekomendacijomis siekiama pateikti visuotinai pripažintus principus, bet ne pakeisti esamus tarptautinius susitarimus, tokius kaip JT Žmogaus teisių deklaracija ar TDO konvencijos. Pateikiami socialinės atsakomybės principai, skirstomi į:

- ❖ Bendruosius;
- ❖ Pagrindinius;
- ❖ Veiklos.

SA principai

- ❖ Atsakingumas;
- ❖ Skaidrumas;
- ❖ Etiškas elgesys;
- ❖ Suinteresuotos šalys;
- ❖ Teisės viršenybė;
- ❖ Tarptautiniai standartai;
- ❖ Žmogaus teisės.

Turinys:

1. Taikymo sritis;
2. Terminai ir apibrėžtys;
3. SA supratimas;
4. SA principai;
5. SA pripažinimas ir suinteresuotųjų šalių įtraukimas;
6. SA gairės;
7. Rekomendacijos integruojant SA organizacijoje.

*Kvalitetas*TM
Gyvenimo kokybė

LIETUVOS ATSAKINGO VERSLO ASOCIACIJA (LAVA)

LAVA
Lietuvos atsakingo
verslo asociacija

LAVA veikla

- LAVA pradžia – 2004-2013 m. veikęs neformalus *Nacionalinis atsakingo verslo įmonių tinklas* (NAVJT)
- 2013 m. rugpjūčio mėn. buvo įsteigta LAVA
- 2014 m. liepos mėn.

LAVA veikla:

- Bendradarbiavimas su JSA siekiančiomis organizacijomis;
- Konsultacijos, vizitai, JSA veiklos vertinimas;
- Informacijos apie LAVA narių atsakingą veiklą teikimas visuomenei ir valstybės institucijoms.
- Socialinės atsakomybės iniciatyvos *Jungtinių Tautų „Pasaulinio susitarimo“* (Global Compact) kontaktinė atstovybė Lietuvoje.

LAVA tikslai

1. **Formuoti kokybę:** skatinti SA veiklos principų plėtrą, formuoti atsakingos veiklos kriterijus.
2. **Teikti siūlymus** valstybės institucijoms dėl SA diegimo, kriterijų, vertinimo ir kt.
3. **Didinti svarbą:** stiprinti SA veiklos vertės suvokimą ir vertinimą.
4. **Ugdyti:** padėti diegti SA veiklos principus, organizuoti reginius.
5. **Informuoti:** organizuoti tyrimus, analizuoti ir viešinti duomenis apie atsakingą verslą.
6. **Bendradarbiauti** su atsakingos veiklos tikslus keliančiomis organizacijomis.
7. **Atstovauti** Lietuvą Jungtinių Tautų „Pasauliniame susitarime“ ir remti susitarimo principus.

Kviečiame prisijungti prie atsakingos veiklos principų aktyvaus įgyvendinimo! Plačiau: www.asociacijalava.lt

AČIŪ UŽ DĖMESĮ!

[Aurelija Žėkienė](mailto:aurelija@kvalitetas.lt)
aurelija@kvalitetas.lt

UAB „Kvalitetas“